

Alueiden komitean lausunto aiheesta ”Vihreä kirja ympäristössä olevaa muovijätettä koskevasta eurooppalaisesta strategiasta”

(2013/C 356/06)

ALUEIDEN KOMITEA

- kehottaa Euroopan komissiota asettamaan muovin ja tulenaran jätteen kaatopaikkakiellon vuoteen 2020 mennessä sekä ottamaan käyttöön materiaalien aiheuttamaa ympäristökuormitusta heijastavat yksityiskohtaiset ja kunnianhimoiset tavoitteet muovijätteen ennaltaehkäisylle, uudelleenikäytön valmistelulle ja kierrätykselle ja yhdenmukaistamaan ne kaikissa asiaan liittyvissä direktiiveissä. Välitavoitteita ja siirtymäaikoja voitaisiin harkita ja niistä voitaisiin neuvotella jäsenvaltioiden kanssa.
- pyytää Euroopan komissiota harkitsemaan sellaisten tulevaisuuden infrastruktuurien rahoittamista, joiden avulla muovi kierrätetään tehokkaasti, ja lakkauttamaan kaatopaikkojen ja jätteenpolton rahoituksen. EU:n rahoitusta tulisi myöntää energian talteenottolaitoksille vain, jos ne ovat osa johdonmukaista jätehuoltokokonaisuutta, johon sisältyy riittävä infrastruktuuri jätehierarkian ensimmäisissä vaiheissa.
- kannattaa aiheuttamisperiaatteen kattavaa soveltamista ja kehottaa Euroopan komissiota tutkimaan, miten tuottajan laajennettua vastuuta voidaan paremmin soveltaa EU:ssa. Panttimaksut ja käytöstä poistettujen tuotteiden takaisinottovelvoite ovat vaihtoehtoja, jotka voitaisiin ottaa käyttöön EU:n tasolla tiettyjen muovituotteiden osalta. Komitea katsoo, että suurikokoisten esineiden PAYT-periaatteen (*pay-as-you-throw*, poisheittäjä maksaa -malli) soveltamista olisi edistettävä paikallis- ja alueviranomaisten määrittelemien keräysmenetelmin. Muovipussien uudelleenikäyttöön olisi kannustettava, ja olisi harkittava niiden maksutta jakamisen kieltämistä.
- katsoo, että suunnittelussa on tärkeää käyttää vain muutamia koostumukseltaan yhtenäisiä ja muihin materiaaleihin yhdistämättömiä muoveja ja että muovilaatu on ilmoitettava selkeästi pakkauksissa ja tuotteissa uudelleenikäytön ja kierrätyksen helpottamiseksi. Komitea kannattaa kierrätysmateriaalin osuuden pakollista vähimmäismäärää tulevassa suunnittelussa.
- kehottaa laatimaan kansainvälisen sopimuksen kiellosta, joka koskee hajoavien muovisten mikrohelmiä käyttäviä kosmetiikkaa ja muissa henkilökohtaiseen hygieniaan tarkoitetuissa tuotteissa, jotta voidaan estää tämän suhteellisen uuden saastelähteen pääsy ravintoketjuun. Lisäksi on olemassa tuntuvasti näyttöä, jonka perusteella oxo-muovia on syytä vaatia kiellettäväksi, kunnes jatkotutkimukset osoittavat kyseisillä tuotteilla olevan lisäarvoa.

Esittelijä	Linda GILLHAM (UK, AE), Runnymeden hallintopiirivaltuutettu
Viiteasiakirja	Vihreä kirja ympäristössä olevaa muovijätettä koskevasta eurooppalaisesta strategiasta COM(2013) 123 final

I POLIITTISET SUOSITUKSET

ALUEIDEN KOMITEA

1. suhtautuu ympäristössä olevaa muovijätettä koskevaan vihreään kirjaan myönteisesti. Optimaalinen jätehuolto on nykyään yksi paikallis- ja alueviranomaisten suurimmista haasteista sekä lisääntyneiden jätemäärien ympäristövaikutusten vähentämisen, joka tapahtuu perustamalla ja rahoittamalla jätteiden käsittely- ja varastointi-infrastruktuuria, että luonnonvarojen säilyttämisen kannalta.

2. korostaa, että jätteiden syntymisen estämisen on kuitenkin oltava tärkein prioriteetti. Jätehuollon optimoinnin lisäksi kattavat ja kunnianhimoiset strategiat jätteen syntymisen estämiseksi ovat suurimmat haasteet.

3. kehottaa tähän liittyen soveltamaan aiheuttamisperiaatetta kaikilta osin, sillä se on yksi tehokkaimmista tavoista ehkäistä ennalta jätteiden syntymistä ja voisi auttaa paikallis- ja alueviranomaisia saavuttamaan jätetavoitteensa sekä myös hillitä niille koituvaa taloudellista ja organisatorista taakkaa.

4. toteaa, että kotitalouksien osallistuminen on ennaltaehkäisyyn ja keräys- ja kierrätystavoitteiden nostamisen kannalta ratkaisevaa. Paikallis- ja alueviranomaiset voivat tarjota kansalaisille tietoa ja palveluita yhtäältä kulutustottumusten muuttamiseksi ja toisaalta kerättävien materiaalien valikoiman ja laadun laajentamiseksi. Tämä edellyttää, että omaksutaan käsitystapa, jonka mukaan muovijätettä pidetään mahdollisena arvokkaana resurssina.

5. huomauttaa, että muovijätettä ei synny pelkästään yksityisissä kotitalouksissa, vaan etenkin teollisuuteen (esimerkiksi ajoneuvojen valmistukseen), rakennusteollisuuteen ja muuhun elinkeinotoimintaan on myös kiinnitettävä huomattavasti enemmän huomiota, sillä muovinkulutus on näillä aloilla erittäin suurta.

6. toteaa, että jätehuollossa on eroja jäsenvaltioiden välillä. Monista syistä, yleinen vastustus mukaan luettuna, investointeja jätehuoltolaitoksiin on tehty hitaasti, mikä on pidentänyt infrastruktuurin toimittamiseen kulunutta aikaa.

7. pahoittelee strategisen suunnittelun puutetta ja hitautta koko jätehuoltoketjussa – ennaltaehkäisyssä sekä uudelleenkäytön ja kierrätyksen valmistelussa, keräysjärjestelmissä, käsittelylaitoksissa ja markkina-aloitteissa. Luotettavat markkinat voivat kehittyä vasta, kun kierrätettävän muovimateriaalin määrä on riittävän suuri.

8. kehottaa Euroopan komissiota varmistamaan, että olemassa oleva EU:n ympäristölainsäädäntö on saatettu voimaan ja pantu täysimääräisesti täytäntöön kaikissa 28 jäsenvaltiossa. Komitea katsoo, että täytäntöönpanoon ja valvontaan varatut voimavarat ovat tällä hetkellä puutteelliset.

9. suhtautuu myönteisesti aikomukseen tarkistaa kaatopaikkadirektiiviä vuonna 2014. Komitea katsoo, että tarkistuksen tulisi merkitä kaatopaikkakiellon asettamista muoville ja tulenaralle jätteelle vuoteen 2020 mennessä. AK ymmärtää, että jätehuoltoala sekä paikallis- ja alueviranomaiset tarvitsevat aikaa, investointeja ja varmuutta osoittaakseen varoja asianmukaiseen infrastruktuuriin, jolla keräys, lajittelu, kierrätys ja tehokas lopukäsittely toteutetaan. Vaikka kehityksessä jäljessä olevat jäsenvaltiot saattavat tarvita kiellon toteuttamiseksi siirtymäaikaa, kaikkea muovijätettä on käsiteltävä resurssina etenemissuunnitelmassa kohti resurssitehokasta Eurooppaa tarkoitettulla tavalla vuoteen 2020 asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi.

10. toteaa, että vaikka seitsemässä jäsenvaltiossa kaatopaikoille viedään enää alle 10 prosenttia jätteestä, yhdessätoista jäsenvaltiossa vastaava määrä on edelleen yli 60 prosenttia. Muovin erityinen arvo on otettava jätehuollossa huomioon kehittämällä entistä parempia ja tehokkaampia keräysjärjestelmiä saastumisen minimoimiseksi.

11. kehottaa Euroopan komissiota omaksumaankin tulevaisuuden tarkistuksissa yhdenmisen lähestymistavan kaikkeen muoviin nähden, sähkö- ja elektroniikkaromu, romuajoneuvot ja pakkausmateriaalit mukaan luettuina. Jätteitä koskevan puitedirektiivin tavoitteet ovat liian alhaiset, eikä niissä huomioida erityisesti muovijätettä.

12. katsoo, että uusissa muovia koskevissa tavoitteissa olisi otettava huomioon tonnimäärää koskeva kysymys: tonnimäärä ei sovi mittausvälineeksi etenkin hyvin kevyen muovikalvon osalta. Tavoitteissa tulisi ottaa huomioon materiaalien aiheuttama ympäristökuormitus ja nostaa muovin arvoa, sillä se jää usein raskaampien kierrätysmateriaalien varjoon.
13. huomauttaa, että kaikki jäsenvaltiot ovat hyväksyneet jätteen energiakäytön asiaankuuluvaksi vaihtoehtoksi uusiokäytön ja kierrätyksen jälkeen jäljelle jäävän jätteen kaatopaikoille sijoittamiselle. Komitea muistuttaa tässä yhteydessä, että EU:n rahoitusta tulisi myöntää energian talteenottolaitoksille vain, jos ne ovat osa johdonmukaista jätehuoltokokonaisuutta, johon sisältyy riittävä infrastruktuuri huolehtimaan ensin kerättyjen jätteiden lajittelusta, puhdistuksesta ja kierrätyksestä. Lisäksi komitea katsoo, että koska muoveista saadaan suurilämpöarvoista polttoainetta, on tärkeää, että muoveille asetetaan materiaalikohdattaiset, prosessointikapasiteettiin pohjautuvat kierrätystavoitteet, jotta polttoaineen kysyntä ei johtaisi arvokkaiden resurssien polttamiseen.
14. katsoo, että nykyisten tavoitteiden täytäntöönpanoa olisi parannettava. Komitea kannattaa lisäksi sitovien, tarkkojen ja kunnianhimoisten tavoitteiden asettamista kaatopaikkasijoittamisen välttämisen lisäksi myös muovijätteen ennaltaehkäisylle, uudelleenkäytön valmistelulle ja kierrätykselle, koska viimeksi mainitut ovat tarkemmin mitattavissa. Nämä tavoitteet on yhdenmukaistettava kaikissa asioissa koskevissa direktiiveissä. Välitavoitteita ja siirtymäkausia voitaisiin harkita ja niistä voitaisiin neuvotella sellaisten jäsenvaltioiden ja paikallis- ja alueviranomaisten kanssa, jotka eivät ole edistyneet jätetavoitteissa tyydyttävästi.
15. kehottaa ottamaan suhteellisuus-, läheisyys- ja varovaisuusperiaatteet huomioon tavoitteita asettaessa.
16. uskoo, että näillä toimenpiteillä muovijäte nousee jätehierarkiassa ylöspäin, ja kannattaa Euroopan parlamentin vaatimusta kaiken kierrätettävän jätteen ja biojätteen kaatopaikoille sijoittamista koskevasta kiellosta vuoteen 2020 mennessä, mutta varoittaa, että vaarana on, että tällöin muovijätteen vienti Euroopan ulkopuolelle lisääntyy, ellei muovin kierrätystä EU:ssa kehitetä edelleen.
17. vaatii, että muovin kierrätystä kaikissa vaiheissa edistetään nykyistä tehokkaammin kierrätystalouden kannustamiseksi. Alkuperäisessä suunnittelussa tulisi ottaa huomioon käytöstä poiston yhteydessä tapahtuvan kierrätyksen lisäksi myös polymeerien käytön tehostaminen tuotannossa ja se, että käytetään vain muutamia koostumukseltaan yhtenäisiä ja muihin materiaaleihin yhdistämättömiä muoveja, jotta voidaan helpottaa kierrätystä varten tehtävää erottelua.
18. rohkaisee Euroopan komissiota edistämään ympäristöä säästäviä julkisia hankintoja lisäämällä kannustimia ennaltaehkäisyyn, uudelleenkäytön valmisteluun, kierrätykseen ja kierrätysmuovin osuuden lisäämiseen uusissa tuotteissa.
19. pyytää Euroopan komissiota harkitsemaan sellaisten tulevaisuuden infrastruktuurin rahoittamista, joiden avulla muovi kierrätetään tehokkaasti, ja kaatopaikkojen ja jätteenpolton rahoituksen lakkauttamista sekä tukemaan samalla muovin kierrätysmarkkinoita ja luomaan näin työpaikkoja.
20. toteaa, että EU voi materiaalien kierrätyksen ansiosta saavuttaa raaka-aineiden osalta entistä korkeamman omavaraisuusasteen ja että energian talteenoton tulisi säilyä toissijaisena vaihtoehtona jätehierarkian mukaisesti, jotta voidaan hyödyntää sellaisen jätteen täysi potentiaali, jota ei sijoiteta kaatopaikoille. Kuten vihreässä kirjassa suositellaan, tulevien toimien ei pitäisi synnyttää "imurivaikutusta" energian talteenoton hyväksi.
21. uskoo vahvasti, että suoraan kiinteistöistä tapahtuvaan jätteenkeruuseen perustuvien järjestelmien tulisi olla pakollisia, mutta ne olisi myös suunniteltava niin, että ne kannustavat lajitteluun ja maksimoivat laadukkaiden kierrätysmateriaalien talteenoton. Tämä on toissijaisuusperiaatteen piiriin kuuluva kysymys, ja vaikka lajittelemattoman kuivan jätteen kierrätys on osoittautunut erittäin tehokkaaksi eräissä jäsenvaltioissa, on todettava, että keräysmenetelmät vaihtelevat kaupungeista maaseudulle ja valtiosta toiseen. Vaikka yhdenmukaisen "vakiopolitiikan" soveltaminen on epäkäytännöllistä, vapaaehtoiselle tehostamiselle ja keräysmenetelmien yhdenmukaistamiselle on perusteita.
22. toistaa näkemyksensä, jonka mukaan alueviranomaisilla saattaa olla mahdollisuuksia tehdä yhteistyötä rajat ylittävän jätehuollon ja jätteidenkäsittelykeskusten puitteissa samankaltaisten kiinteistöjen, esimerkiksi kerrostalojen, osalta varmistaa jätteen kierrätyksen tehokkaan hallinnan sekä infrastruktuurin ja toimialan käytettävissä olevien resurssien optimaalisen käytön.
23. katsoo, että olisi edistettävä laadukasta kierrätystä tuemalla aktiivisesti kierrätysmuovin markkinoita ja kannustettava valitsemaan ympäristömyönteisiä materiaaleja, jotta muovijätteen määrä ympäristössä vähenisi.
24. pahoittelee sitä, että jätepuitedirektiivin talteenottotavoitteiden nykyinen raportointi perustuu keräämiseen eikä tosiasialiseen kierrätykseen tai energian talteenottoon. On kiireesti tarpeen selkeyttää määritelmiä ja löytää kierrätystehokkuudelle yhtenäinen laskentamenetelmä.

25. toteaa, että Euroopan komissio on jo hyväksynyt jätepolitiikan alalla heikoimminkin suoriutuville kymmenelle jäsenvaltiolle suunnatun tukiohjelman. Pahoittelee sitä, että 18 jäsenvaltiota on vielä kaukana jätepuitedirektiivin vaatimustenmukaisuuden saavuttamisesta.

26. katsoo, että tarvitaan valikoima toimenpiteitä, koska mikään poliittinen väline ei yksin riitä korvaamaan kaatopaikoilta sijoittamista kierrätyksellä. Kierrätys ei kuitenkaan aina ole toteuttamiskelpoinen strategia, koska muovin kierrättäminen on teknisesti vaikeaa eikä aina taloudellisesti perusteltua parhaistaan ympäristösyistä huolimatta.

27. uskoo, että EU on hyvässä asemassa osoittaakseen maailmanlaajuisista johtajuutta muovin poistamisessa kaatopaikoilta ja että EU:n tulisi jakaa jätehuollon parhaita toimintatapoja paikallisesti, alueellisesti, kansallisesti ja kansainvälisesti. EU:n tulisi edistää kestävyysajattelun mukaisia hankkeita ja varmistaa, että kierrättäjät toimittavat materiaalia ainoastaan sellaisiin kierrätyslaitoksiin, joissa jätehuoltovelvollisuudet ovat samat kuin EU:n laitoksissa. Välittäjät eivät ole kierrättäjiä, ja AK kehottaa seuraamaan jäтелиikenteestä annettujen asetusten soveltamista Euroopan satamissa nykyistä tarkemmin.

28. korostaa tähän liittyen kannattavansa eurooppalaisen tiedotusfoorumien perustamista, jotta paikallis- ja alueviranomaiset voivat vaihtaa tietoja EU:ssa ja sen ulkopuolella toteutetuista jätteiden syntymisen ennaltaehkäisy- ja jätehuoltokäytännöistä.

29. toteaa, että muovia käytetään maailmanlaajuisesti, joten uusiokäyttöä, korjaamista ja kierrätettävyyttä koskevat hyvät toimenpiteet suunnitteluvaiheessa vaikuttavat EU:n ulkopuolellakin ja auttavat ehkäisemään muoviesineiden päätymistä tulevaisuudessa jätteeksi meriympäristöön.

30. huomauttaa, että monet kuluttajatuotteet, etenkin sähkö- ja elektroniikkatuotteet, valmistetaan EU:n ulkopuolella ja että ne viedään EU:n korkeiden työvoimakustannusten vuoksi myöhemmin jälleen EU:n ulkopuolelle purkamista, kierrätystä tai loppukäsittelyä varten. Läheisyysperiaatteen mukaisesti AK suosittelee, että kierrätys- ja uusiokäyttöinfrastruktuuria kehitetään EU:n puitteissa, jotta jäsenvaltiot voivat tehokkaasti hyödyntää olemassa olevaa jätehuoltoinfrastruktuuria EU:n laajuisesti ja välttää tarpeettomia päällekkäisiä investointeja. Muovijätettä voitaisiin tällöin käsitellä naapurivaltioissa niin, ettei jokaisen jäsenvaltion tarvitsisi rakentaa monenlaisia jätteen kierrätyslaitoksia, ja tietynlaisen jätteen erikoiskäsittelyn edellyttämä infrastruktuuri voitaisiin suunnitella EU:n laajuisesti päällekkäisyksien

välttämiseksi. AK toteaa, että tämä edellyttäisi jätteiden kuljetuksia koskevia tarkoituksenmukaisia rajatarkastuksia ja niiden valvontaa.

31. uskoo, että vaikka vapaaehtoinen toiminta voi täydentää lainsäädäntöä, jonkinlainen sääntely on tarpeen tehokkaan, tosiasiallisen, turvallisen ja kestäväpohjaisen jätteitä koskevan puitekokonaisuuden varmistamiseksi. AK katsoo kuitenkin, että ennen veroihin tai kieltoihin turvaantumista Euroopan komission tulisi harkita toimenpiteitä, joiden avulla kuluttajille ja kotitalouksille tarjotaan tietoa ja näihin vaikutetaan näiden muuttaessa toimintatapojaan.

32. kehottaa Euroopan komissiota tutkimaan, miten tuottajan ja maahantuojan laajennettua vastuuta voidaan paremmin soveltaa EU:ssa erityisesti muovijätteen kohdalla. Muovijätteen käsittely on liian usein paikallis- ja alueviranomaisten vastuulla. Vastuun parempi soveltaminen voisi mahdollistaa sellaisten tuotteiden markkinoille saattamisen, joista syntyy vähemmän muovijätettä ja joiden muovijäte on helpommin kierrätettävää. Panttimaksut ja käytöstä poistettujen tuotteiden takaisinottovelvoite ovat vaihtoehtoja, jotka voitaisiin ottaa käyttöön Euroopan unionin tasolla tiettyjen muovituotteiden kohdalla, jotta paikallis- ja alueviranomaisten raskasta taakkaa voitaisiin keventää. Komitea uskoo, että myös käytöstä poistetun materiaalin takaisinottoa koskevia malleja kannattaa edistää jälleenmyyjien keskuudessa sekä kouluissa ja työpaikoilla, missä arvokkaita erotettavissa olevia materiaaleja pystytään kokoamaan sellaisia määriä, että kierrätys on kannattavaa. Esimerkiksi matkapuhelimien ja tulostinten värikasetteja varten on olemassa omat mallinsa.

33. katsoo, että suurikokoisten esineiden PAYT-periaatteen (*pay-as-you-throw*, poisheittäjä maksaa -malli) soveltamista olisi edistettävä paikallis- ja alueviranomaisten määrittelemien keräysmenetelmin. Tämän ohella olisi jaettava valistusta ja valvottava entistä tehokkaammin sitä, minne jätteet päätyvät. Näin voidaan torjua sitä, että (muovi)jätteitä poltetaan yhä enemmän muualla kuin tarkoitukseen teknisesti soveltuissa laitoksissa tai niitä sijoitetaan luvattomiin paikkoihin.

34. toteaa, että pantti- ja palautusjärjestelmiä voidaan kehittää tapauskohtaisesti. Juomapullojen ja -tölkkien palauttaminen on osoittautunut toimivaksi järjestelmäksi eräissä jäsenvaltioissa, ja siten saadaan laadukasta kierrätysmateriaalia. Tämä voisi olla harkinnanarvoinen vaihtoehto maaseutualueilla, missä erilliskeräystä ei voida toteuttaa. Paikallis- ja alueviranomaiset voivat lisäksi edistää muovien, kuten polyetylenitereftalaatin (PET), keräystä entistä tehokkaammin suurissa yleisötapahtumissa sovellettavilla ekologisen kestävyuden ohjelmilla, ellei PET-pulloja voida korvata ympäristöystävällisillä vaihtoehdoilla.

Ekosuunnittelu

35. katsoo, että tuotesuunnittelu on jätemäärien minimoinnin kannalta ratkaisevan tärkeää. Komitea uskoo, että vaikka nykyisessä ekosuunnitteludirektiivissä keskitytään veden ja energian kulutukseen, tarkistuksella sen alaa voitaisiin nyt laajentaa niin, että se käsittäisi myös muut muovituotteet, uudelleenkäytön valmistelua, vanhenemisen estämistä, korjattavuutta ja kierrättämistä koskevat vaatimukset sekä kuluttajalle tuotteen kestävydestä annettavat tiedot (esimerkiksi tuotteeseen liitettävän ”tuotepassin”). Suunnittelu on tärkeää kuluttajille, mutta myös jätehuoltoviranomaisille, jotka vastaavat tuotteiden käytöstä poiston hallinnasta. Esineen ja sen pakkaamisen ja purkamisen huolellinen suunnittelu mahdollistaa kierrätyksen ja tehostaa sitä.

36. kiinnittää huomiota siihen, että kuluttajapakkaukset suunnitellaan yhä useammin kevyiksi ja pakkauksina käytetään enenevässä määrin pusseja (siirrytään lasista tai metallista muoviveihin), mikä vähentää kuljetuskustannuksia ja siten hiilidioksidipäästöjä. Vaikka nämä vaikutukset hyödyttävät kaikkia, komitea toteaa kuitenkin, että suuntaus on ehkä erittäin kannattava tuottajille, mutta varjopuolena on paikallis- ja alueviranomaisille koituvien keruu- ja käsittelykustannusten kasvu.

37. pitää tässä yhteydessä tärkeänä vähentää muovilaatujen (muovikoostumusten määrää), jotta mahdollistetaan lajiteltujen yhteensopivien muovien sulattaminen. Tähän kuuluu myös muovilaadun selkeä ilmoittaminen pakkauksissa ja tuotteissa lajittelun helpottamiseksi. Muovien ei myöskään tulisi sisältää pysyviä orgaanisia yhdisteitä (POP) eikä Reach-asetuksen nojalla kiellettyjä kemikaaleja.

38. uskoo, että tuotteen koko elinkaaren – käytöstä poisto mukaan luettuna – kattava, kestäväpohjaista tuotesuunnittelua koskeva opastus auttaa käyttäjää ymmärtämään esineen todellisen arvon ja ehkäisemään tiettyjen arvokkaiden resurssien tarpeetonta haaskausta.

39. kannattaa kierrätysmateriaalin osuuden pakollista vähimmäismäärää tulevissa suunnittelua koskevissa tarkistuksissa, mutta ymmärtää myös, että tietyt elintarvikkeisiin ja terveydenhuoltoon liittyvät käyttötarkoitukset asettavat materiaalille tiettyjä vaatimuksia.

40. kehottaa poistamaan asteittain vaarallisten aineiden käytön muovissa sekä uusissa tuotteissa että kierrätetyissä tuotteissa, jotta voidaan vähentää niiden käyttöön liittyviä riskejä ja lisätä niiden kierrätysmahdollisuuksia. Komitea kannattaa resurssitehokasta Eurooppaa koskevaa etenemissuunnitelmaa, jossa ehdotetaan, että vuoteen 2020 mennessä kaikki asiaa koskevat erityistä huolta aiheuttavat aineet olisi lisättävä REACH-asetuksen luetteloon aineista, jotka mahdollisesti sisällytetään lupamennettelyn piiriin. Luettelo kattaisi siten myös asiaa koskevat

muovin lisäaineet. Komitea kehottaa kiinnittämään tässä yhteydessä erityistä huomiota pieniin muovihelmiin ja nanohiukkasiin, jotka aiheuttavat uusia ongelmia, joita REACH-asetus ei välttämättä kata.

41. kehottaa kiinnittämään ekosuunnittelussa erityistä huomiota 3D-tulostimiin, joiden kehittyminen voi vaikuttaa merkittävällä tavalla muovijätteen määrään ja laatuun.

Kertakäyttöiset muovituotteet

42. uskoo, että lyhytikäisiä kertakäyttöisiä muovituotteita koskevan ongelman ratkaisemiseksi on yhdistettävä erilaisia keinoja, mukaan lukien säännökset niiden käytön vähentämiseksi ja uudelleen käytettävien tuotteiden edistämiseksi. Vastuuttoomasti pois heitetyt muovipussit ja tyhjät muovipullot kuvaavat osuvasti kertakäyttökulttuuriamme ja pilaavat ympäristöämme. Muovipussien maksutta jakamisen kieltö kannustaa uudelleen käyttöön, ja siitä on saatu myönteisiä tuloksia lukuisilla alueilla. Kiellon asettamista tulisi näin ollen harkita.

43. uskoo, että vapaaehtoiset kansallisen tason hankkeet, jälleenympäristöille määrättävä takaisinottovelvoite mukaan luettuna, voivat auttaa siirtämään osan muovijätteen käsittelykustannuksista pois jätehuolto- ja ympäristöviranomaisilta koko arvoketjussa. Näihin toimenpiteisiin on sisällytettävä valistusohjelma kuluttajille.

44. katsoo, että käytöstä poistettujen esineiden takaisinottoon voitaisiin kannustaa ja että sitä voitaisiin laajentaa muihin sellaisiin paikkoihin, joissa käydään usein (työpaikoilla ja kouluilla on usein pieniä vastaanotantia malleja, joiden turvin ne pystyvät keräämään riittävän määrän kierrätyksen toteuttamiseksi).

Biohajoavuus

45. ilmaisee huolensa siitä, että käsite ”biohajoava” voi johtaa kuluttajia harhaan, sillä kyseiset muovit ovat usein biohajoavia ainoastaan teollisten kompostointilaitosten korkeissa lämpötiloissa.

46. korostaa, että on tärkeää tehdä ero hajoavan, biohajoavan ja kompostoituvan materiaalin välillä. Näitä käsitteitä käytetään usein virheellisesti toistensa synonyymeina. Muovi saattaa olla hajoavaa, mutta ei biohajoavaa, tai se saattaa olla ainoastaan kompostoituvaa.

47. uskoo, että yhdenmukaistaminen ja yksinkertaistaminen on olennaisen tärkeää kaikissa kuluttajille suunnatuissa merkinnöissä. Komitea on kuitenkin huolissaan joidenkin tietojen hämmentävyydestä tai harhaanjohtavuudesta ja katsoo, että ne on mahdollisesti tarpeen poistaa. Asianmukaisia kierrätysmenettelyjä sekä kierrätysmateriaaleja koskevan tiedon tulisi olla helpotajina.

48. on huolissaan myös siitä, että käsite ”biopohjaiset muovit” voidaan liittää ympäristöuskottavuuteen, vaikka tuotannossa käytetty biomassaa ei välttämättä ole kestäväpohjaista tai se saattaa kilpailla elintarviketuotantoon käytetystä maaperästä. Komitea kannattaa biopohjaisten muovien tutkimuksen ja kehittämisen tukemista ja edistämistä. Tässä yhteydessä on olennaista kiinnittää huomiota ympäristön kannalta kestävään suunnitteluun, kun on kyse raaka-aineista (mahdollisimman pitkälti jätteilä tuotettuja), lisäaineista (ympäristölle ja terveydelle vaarattomia), korjattavuudesta (helposti korjattavissa), uudelleenhyödynnettävyydestä, hajoavuudesta ja muusta vastaavasta.

49. vaatii näin ollen (sekä teollista että kotiloissa tapahtuvaa) kompostointia, biohajoavuutta ja hajoavuutta koskevien eurooppalaisten standardien, kuten EN 13432:n ja EN 14995:n, kattavaa soveltamista, mutta kehottaa myös varmentamaan niiden soveltuvuuden asianmukaisissa ympäristöissä, kuten maaperässä, meressä ja makeassa vedessä, jäteveden käsittelylaitoksissa ja anaerobisessa mätänemisessä. Näin on tarkoitus saada aikaan EU:n laajuinen merkintäjärjestelmä, jolla nämä väitteet erotetaan erittäin selvästi toisistaan.

50. vaatii kansainvälistä sopimusta kiellosta, joka koskee hajoavien muovisten mikrohelmiä käyttäviä kosmetiikka- ja hammastahnassa ja muissa henkilökohtaiseen hygieniaan tarkoitettuihin tuotteisiin, jotta tämän suhteellisen uuden saastelähteen pääsy ravintoketjuun ehkäistään.

51. on huolissaan siitä, että hapen kanssa reagoiessaan hajoavaksi merkitty muovi (niin sanottu oxo-muovi) hajoaa ainoastaan reagoiessaan hapen kanssa, se ei siis ole biohajoavaa, ja kun hajoamista tapahtuu, ympäristöön saattaa jäädä mikrooskooppisen pieniä muovihiuksia. Kierrätysprosessiin otetun oxo-muovin on todettu kontaminoivan kierrätysmateriaalia ja heikentävän sen laatua. Tässäkin yhteydessä on olemassa tuntuvasti näyttöä, jonka perusteella oxo-muovia on syytä vaatia kiellettäväksi, kunnes jatkotutkimukset osoittavat, että kyseisillä tuotteilla on lisäarvoa.

Meriympäristössä oleva jäte

52. on yhtä mieltä vihreän kirjan näkemysten kanssa siitä, että ”suurin osa merissä ja valtamerissä tavatusta jätteestä on muovia” ja että tämä on vakava maailmanlaajuinen ongelma. Komitea uskoo, että meriympäristöön päätyvän muovin määrän vähentämisen on oltava ensisijaista kaikille osapuolille muovin linkaaren varrella.

53. toteaa, että ympäristöön päätyvän makro- ja mikrotason muovirokkan lähteiden, kulkeutumisen ja esiintyvyyden selvittämiseksi tarvitaan lisätutkimuksia. On myös tarpeen ymmärtää näiden mikrooskooppisen pienten hiukkasten vaikutus merieliöihin.

54. kehottaa lisäämään seurantaa ja tiedon keräämistä yksittäisten toimenpiteiden onnistumisen tai epäonnistumisen arvioimiseksi ja mahdollisten ratkaisujen kehittämisen helpottamiseksi. AK katsoo, että meren roskaantumista koskeva täsmällinen vähentämistavoite voidaan määrittää vasta sitten, kun käytettävissä on tarkkaa tietoa meren roskaantumisen nykyisistä määristä.

55. kannattaa kaksitahoista strategiaa:

- (a) maissa/rannikolla toteutettava strategia, jolla ehkäistään muovijätteen pääsy vesiympäristöön
- (b) meriympäristössä toteutettava strategia, jolla varmistetaan, että merillä ja valtamerillä toimivat tahot käsittelevät jätensä vastuullisesti.

Maissa/rannikolla toteutettava strategia perustuu edellä esitettyihin keinoihin, kun taas meriympäristössä toteutettava strategia perustuu Marpol-yleissopimuksen (aluksista aiheutuvan meren pilaantumisen ehkäisemisestä tehty kansainvälinen yleissopimus) ja muiden yleissopimusten noudattamisen tehokkaampaan valvontaan.

56. suosittelee politiikan koordinoimista ja täytäntöönpanon parantamista EU:n ja Kansainvälisen merenkulkujärjestön välillä (IMO, Yhdistyneiden kansakuntien alainen organisaatio, joka vastaa laivakuljetusten turvallisuudesta ja alusten aiheuttaman merien pilaantumisen ehkäisemisestä).

57. toteaa, että EU:n meristrategiapuitedirektiivissä on asetettu meriympäristön roskaantumista koskevat tavoitteet ja että mahdollisten uusien tavoitteiden tulisi olla yhdenmukaisia olemassa olevien jätetavoitteiden kanssa. Erityisiä muovin osalta asetettavia tavoitteita voidaan harkita, mutta mahdollisten tavoitteiden tulisi olla älykkäitä eikä pelkkiä vähentämiskehotuksia. Olemassa olevan Marpol-yleissopimuksen mukaisen jäte- ja resurssilainsäädännön noudattamisen valvontaa on tehostettava.

58. tunnustaa paikallis- ja alueviranomaisten ja niiden kumppanien roolin valistustoiminnassa. Tieto muovijätteen leviämistä joki- ja meriympäristöön on ongelman korjaamisen ja pienentämisen edellytys. Tiedottaminen voi käsittää esimerkiksi opetusohjelmia kouluissa, vastuulliseen toimintaan kannustamista matkailualalla sekä muoviteollisuuden toteuttamia hankkeita. Eurooppalaisten siivousviikkojen tai vastaavien hankkeiden käynnistäminen ja niiden asianmukaisen julkisuuden varmistaminen nostaisi ongelman paremmin esiin.

59. rohkaisee paikallis- ja alueviranomaisia ja niiden kumppaneita yhteistyöhön arvokkaiden ”siivoushankkeiden” kohdentamiseksi entistä paremmin. Vaikka rannikkoseutujen siivouspäivien, rantojen roskakorien ja uimarannoilla järjestettävän roskien keruun avulla roskista saadaan kerättyä vain pieni osuus, niillä lisätään kuitenkin kysymyksen saamaa huomiota paikallis-yhteisöissä. Voitaisiin myös edistää kalastusalan kampanjoita, joissa kalastuksenkieltopäivinä kalastettaisiin roskia ja joissa roskat voitaisiin jättää kotisataman sijasta lähimpään satamaan. AK kannattaakin Euroopan komission suunnitelmia käynnistää vuonna 2014 Euroopan laajuinen ”puhdistuspäivä” ja tarjoutuu tutkimaan aloitteeseen liittyviä yhteistyömahdollisuuksia.

60. katsoo, etteivät paikallis- ja alueviranomaiset voi yksin ottaa kantaakseen merten roskaantumisesta aiheutuvia kustannuksia, ja kehottaa jäsenvaltioita suurempaan keskinäiseen yhteistyöhön kaikilla hallinnon tasoilla sekä vastuullisia instituutioita, vesiviranomaisia, satamaviranomaisia ja jätehuoltoalaa etsimään kustannustehokkaita tapoja ehkäistä muovijätettä joutumasta meriympäristöön.

61. kehottaa parantamaan tietopohjaa EU:n tukemien ohjelmien, kuten Life+:n, tai EAKR:n varojen avulla, jotta saadaan selvitettyä muovijätteen vaikutukset sekä ma- että meriympäristöön.

Johtopäätös

62. vetoaa kaikkiin jätehuoltoalan toimijoihin, jotta ne tekevät yhteistyötä vähentääkseen muovin esiintyvyyttä ja vaikutuksia ympäristössä ja raaka-aineiden käyttöä ja tunnustaisivat sen mahdollisuudet arvokkaana resurssina. Tämä on haaste, koska muovi on halpaa ja monikäyttöistä ja sen käyttökohteet ovat kasvussa, mutta samalla sen kestävyys tekee siitä pysyvän ongelman. Vaikka muoviroskan enenevä kertyminen maailman meriympäristöihin on hälytysmerkki, on yleisesti tunnustettava, että suurin osa tästä hallitsemattomasta poisheittämisestä tapahtui alun perin maissa. Muoviroskaa ei voida hyväksyä missään ympäristössä!

Bryssel 8. lokakuuta 2013

*Alueiden komitean
puheenjohtaja*

Ramón Luis VALCÁRCEL SISO